

a tals, amb valor caracteritzador, cf. casos com els dels cast. *perro o corazón* usats caricaturalment en oc. i cat. recents; prov. *bouni(c)* «passablement bon», *TdF*, es denuncia com a catalanisme recent per la forma rodanesa *bounique* m., que revela una importació forastera amb -c conservada contra la fonètica provençal i per tant apuntalada amb una -e, a fi de poder-la pronunciar, tal com fa el castellà amb els seus castellanismes. És infundada l'afirmació del *TdF* que hi hagi un oc. ant. *bonic*; potser hi ha confusió amb *bonil* 'bondadós, discret, innocent' (que només apareix com a hapax de *Flamenca*), «Ab cara simpla l'issorba / e ab semblants cubertz, *bonils*; / e pos en so estan sotiltz / que ---», v. 5141, i que no deixa de tenir algun interès per a nosaltres, però com es veu és una formació diferent pel sentit i forma. —<sup>3</sup> De tota manera també roman popular, en parlars rústics del lleonès occidental entorn d'Astorga «¿allá naide se quier morir? —Naide; ¿y en la vuestra? —Toos *bonicos!*» (Menéndez Pidal, *Revista de A. B. M.* xiv, 128ss., § 20.1). —<sup>4</sup> En un conte popular de la col·lecció tan autèntica recollida per Guzmán Maturana: «un palacio encantao, qu'era una preciosura --- con la linda niña en la mano llegaron a otro aposento más *boñicho* qu'el primero --- llegaron a otro aposento tan *boñicho* como los otros dos», *Anales Univ. de Chile* xcii (1934), 70-71 i cf. el glossari. —<sup>5</sup> *Sainéan*, *BhZRPb.* 1, 92, ens voldria donar entement, p. ex., que *bonito* no és més que un \**monito* («petit singe») comparant el cast. *mono* 'bufó', it. *monnosio* «gentil». Miopia còmoda i voluntària. —<sup>6</sup> Per no oblidar-ho recordo que en romanès, on 'avi, àvia' es diuen *tată bun, mamă bună* (com si diguéssim 'papà bo, mamà bona'), i això sovint s'abreuja dient només *bun, bună*, algun cop, en lloc d'això, diuen popularment *bunic, bunică*. Però ja es veu que és una cosa ben diferent i remota, d'abast limitadíssim, amb escasses perspectives d'ensenyar gaire cosa interessant per a l'ibero-romànic, i amb més de ser quasi totalment coincidència. És veritat que el que no hem de perdre de vista és que -ic és sufix també viu en romanès, si bé amb caràcter força diferent. No inconnex de tota manera. Quan s'estudii millor la nostra teoria dels sufixos s'haurà d'atendre molt a aquesta aparició en romanès. ¿Substrat daci o illiri, allà? Recordem les afinitats de l'albanès amb el daci i el sorotàptic. —<sup>7</sup> Deu ser Zaraitze o sigui la vall de Salazar a l'alta Navarra, entre el Roncal i l'Aezkon; si bé no he pogut comprovar que no hi hagi errada per *Zaragoza*. —<sup>8</sup> En articles reunits en els meus vols. de E. T. C. i *Top. Hesp.* he indicat la probabilitat que l'alt-arag. *Uncastillo* sigui en realitat = basc *On-gaztelu* = *Castell-bo*; que l'andorrà *Sispony* surti en realitat de SENIZ-BONNI- o alguna cosa així (més que de SPONDA, com havia cregut de primer), cf. *Senitennis, Senbettennis*, en el citat article dels *BrNfg.*, 234-5.

*Bonidor, -dura, V. bonir* *Bonificació, bonificant, bonificar, V. bo Boniment, bonior, V. bonir Boniquesa, V. bonic*

<sup>5</sup> BONIR, 'rondinar', del ll. popular BOMBIRE 'botzinar, bronzir', derivat de BOMBUS 'bonior, rondineig', mot onomatopeic, primer canviat en *bonir*, que es conserva en alguns parlars valencians, i després alterat en *bonir* per l'acció conjunta de la dissimilació GRUNYIR. □ 1.<sup>a</sup> *doc.*: fi S. XIII, *Llegendes Rimades de la Biblia*.

«Un jueu, Judes, parlà, per tots: / qu'els no sabien aquels locs, / que doens ans avia passats / quez aquel fet era estats. / Anaven *bonir*: —¿Què serà, / ne la regina què farà? / Si li-u deim perduts serem / e la nostra lig trencarem', 'murmurar, xiuxiuejar', en les Llegendes de Sevilla atribuïdes a Romeu Sabruquera (*LleuresC.*, v. 1225). És freqüent en Jaume Roig, *Spill*: «Com lo preych feyen / e totes seyen, / s'agenollava / o de peus stava; / si la tocaven / qui prop li stava, / de fet *bonia*, v. 3981 ('tot seguit, murmurava, rondinava queixosa'); «Sòcrates quant / volch csmenar / e ordenar / muller e filla --- / aygua hon peix / lavat havien, / per quant *bonien*, / garronejaven / e bravejaven, / com s'apartàs / per bon solàs, / sus li lançaren: / tot lo sullaren!», v. 7994; «ordenà presa --- perquè dormís / --- ell begué-n massa: / lo fort dormir / fon tost morir / --- / és-se ofegat / de poplexia! / --- tal soberch mal / --- lo conegueren / --- altres *bonien* / lo que hi sentien: / no-s poch cobrir / tan prest morir / --- / no lexàs rastre / de gran sospita», v. 1591 ('murmuraven, xiuxiuejaven llur sospita'); un altre ex. encara del mateix *Spill* en *D. Ag.* Chabàs comenta: «en valencià *bonir* y *bonegar*: reñir, dirigir-se amenzas, reprender, desaprobar vituperando» (p. 293 de la seva ed.); «cantar o *bonir* la abella: bombilo, -as, -avi», 1507, Busa-Nebr.

Ha deixat descendència més o menys pertot en derivats (veg. infra). El verb primitiu més aviat en formes un poc modificades, i més fidelment en l'ús valencià, com defineix Chabàs. La seva definició es deu referir més aviat a la seva Dènia que a la capital valenciana, car els valencians de les terres del Nord desaproven que a València es digui tant «et renyirà!» mentre que ells (p. ex. a les Useres, d'Alcalatén) em deien «te *bonirà*» (1961), i G. Girona també troba que *bonir* per «bonegar, remorar, rependre» és propi del Baix Maestrat. La forma etimològica *bonir* ha quedat relegada a l'extrem Sud: «*bonir*: fer una remor continuada i de so greu i monòton», cast. *zumbar*, és propi d'Elx segons *AlcM*; Barnils va recollir a Alacant *boniror* per «Hummel» (o sigui 'borinot', *Die Mundart von Alacant*, p. 44), que no deu ser més que una pronúncia més o menys ocasional per *bonidor*; si bé també s'haurà usat més al N., si és exacte que *bomedissa* 'remor d'insectes' s'empra a Tortosa (*AlcM*).

Una variant *bronir* és especialment mallorquina:

<sup>60</sup> «campanes --- que tan sovint xorden i fan *bronir* les